ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА ЗБІЛЬШЕННЯ СЛОВНИКОВОГО ЗАПАСУ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ТИМЧАСОВО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Марголін А. Г.
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти
кафедри освітології та інноваційної педагогіки,
Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди,
м. Харків, Україна

У статі представлено власну концепцією «воронки», яка допоможе здобувачам освіти послідовно й ефективно розширювати словниковий запас у процесі вивченні іноземної мови. Завдяки своїй простості і абстрактності її легко зрозуміти здобувачам освіти, а учителям утілити в педагогічний процес. У її рамках можна використовувати різні техніки і засоби роботи з лексикою.

Ключові слова: *словниковий запас, воронка, іноземна мова, запам'ятовування.*

In the article our concept of the «funnel» is introduced, which will help students expand their vocabulary when learning a foreign language. Thanks to its simplicity and abstractness, it will be easy for students to understand the concept and for teachers to implement it in the pedagogical process. Within its framework, one can use various concrete techniques and means of working with vocabulary.

Keywords: *vocabulary learning, funnel, foreign language, memorization.*

Унаслідок війни велика кількість українських біженців перебуває у Франції (100 тисяч), Швейцарії (35 тисяч), Канаді, Бельгії, де їм потрібно швидкими темпами вивчати французьку мову: дітям для того, аби вступити до школи, дорослим — для соціалізації і працевлаштування. Опанування лексичним матеріалом займає багато часу і зусиль, адже здобувачі освіти не знають, як обрати більш ефективну технологію відповідно до їхніх індивідуальних особливостей. За деякими дослідженнями [2], здобувачі освіти не знають різноманітності підходів до збільшення словникового запасу.

У результаті опитування серед підписників нашого You-Tube каналу і знайомих, що наразі вивчають іноземну мову, ми з'ясували проблеми, з якими вони стикаються під час вивченні лексичного матеріалу. Зіставивши відповіді учнів із рівнем володіння хоча б однією іноземною мовою, дійшли висновку, що вміння обирати техніку збільшення словникового запасу корелює з рівнем володіння мовою. У більшості випадків, чим вищий рівень володіння іноземною мовою у здобувача освіти, тим

 10.34142//2708-4809.SIUTY.2022.20

ефективніше він використовує наявні засоби і техніки вивчення слів, і тим більш обізнаним він у них.

Дотичними до означеної проблеми є такі праці: The use of song to increase students' vocabulary [3], де автор досліджує використання пісні для заохочення учнів і сприяння вивчення слів у класі (дошка, крейда…), що дає можливість отримати позитивний результат навчання. У статті The Effectiveness of Mnemonic Devices [1] автор розкриває мнемонічні техніки з китайськими здобувачами освіти різних рівнів у процесі вивченні англійської мови. Автором підкреслюється, що студентам подобається використовувати більше мнемонічні методи, ніж традиційні, а ефективність навчання підвищується на 9%. У статті Psychological Impact Of Integrating Vocabulary [4] автор наводить декілька класифікацій стратегій і форм роботи задля розширення словникового запасу.

Незважаючи на значну кількість і глибину досліджень з означеної проблеми, у яких вивчають окремі техніки або наводяться класифікації, ми не знайшли праць, де б широко узагальнювалася б робота з іноземним лексичним матеріалом. Тож ми створили власну концепцією «воронки», що дає можливість ефективно розширювати словниковий запас у процесі вивчення іноземної мови.

Метою статі є ознайомити педагогів із авторською концепцією «воронки» для розширювання словникового запасу у процесі вивченні іноземної мови.

Оскільки слова спочатку надходять до пасивного словникового запасу, а потім перетікають поступово в активний, коли здобувачі освіти розпочинають їх уживати, то варто було б, на нашу думку, організувати «воронку» — постійний «приплив» нових слів у пасивний, а потім поступово в активний запас. В основу концепції воронки була закладена послідовність опанування лексичним матеріалом. Варто відмічати, у якому контексті вживається слово.

Із власної практики можемо навести приклад: одна француженка, вивчаючи українську мову, забувала, коли слід використовувати слово «кава», а коли «кафе» (тому що французькою слово одне — le café). Вона не могла запам'ятати різницю, допоки у відео не побачила, що хтось замовляє саме «каву».

Перша стадія «входу» слова «у воронку» — його сприйняття через слуховий чи зоровий канал під час перегляду фільмів, відео або читання веб-сайтів, літератури.

На другій стадії фіксується увага на нових для здобувача лексичних одиницях. При цьому цілком нормально, що велика кількість інших лексичних одиниць не буде поміченою. Отже, відбувається перший «відсів».

На третій стадії відбувається фіксування лексичних одиниць у нотатки, так само можна їх виписувати у словничок або замість нього використовувати додатки для запам'ятовування на телефоні.

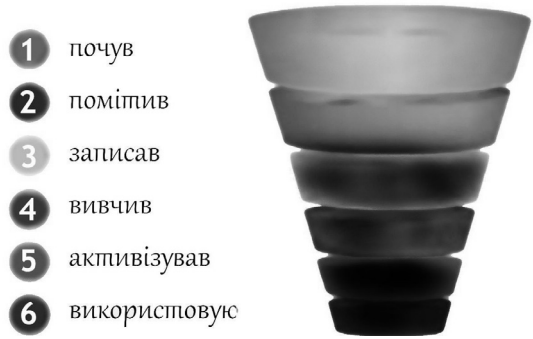

Четвертою стадією «нашої воронки» є запам'ятовування. На цій стадії так само не всі слова пройдуть по «воронці» далі. І це нормально. Частина з них залишиться у цій секції на деякий час, а згодом перейдуть до наступної стадії. Механічне (активне) заучування як окремий спосіб не є найефективнішим, однак у нашій системі «воронки» воно займає важливе місце. На цьому ж четвертому етапі можна використовувати мнемонічні асоціації, застосування яких обґрунтовується все частіше в сучасній науці [1].

Нижче пропонуємо власні приклади на матеріалі французької мови.

1. Брова довга і французьке слово довге – sourcil. Вія коротка та слово коротке — cil.

2. Travailler — працювати про людей, а marcher — працювати про механізми і ходити, запам'ятаємо так: годинник ходить і працює.

3. Sous — на, sous — під, як sous-marin, субмарина, тобто «підводний човен» або схожим чином субконтроктава нижче контроктави.

4. Pointu — гострий, як пуанти. Тут найбільше обмеження — фантазія здобувачів освіти і вчителя. Можна влаштовувати круглі столи, коли кожен присутній пропонує свою мнемонічну асоціацію. Схожим чином як мнемонічні асоціації може функціонувати етимології слова чи пошук однокорінних слів у мовах вже знайомим здобувачам. На цьому етапі вчитель може інформувати здобувачів освіти про словники й онлайн-ресурсу, у яких можна знайти етимологію слова.

П'ята стадія нашої «воронки» — «активізація» слів. Одним із її дієвіших способів є спілкування. Якщо здобувач емоційно пережив зустріч із новим словом, то він надовго його запам'ятає, якщо надалі буде його використовувати. Однією з найефективніших технік «активізації» слів є ведення дружньої бесіди, але для неї слова мають бути вже більш-менш відпрацьовані. Коли слово «активізується», воно переходить до активного словникового запасу.

Концепція «воронки» є гнучкою, вона дає можливість використовувати різні форми, методи і технології до вивчення слів, ураховуючи індивідуальний підхід до здобувачів освіти, який вимагає виходити з їхніх індивідуальних особливостей, потреб і обставин. Використовуючи концепцію воронки, питання вибору всього вищезазначеного має бути вирішено особисто вчителем і здобувачем освіти або вчителем і колективом.

Отже, концепція «воронки» за умови правильного застосування в змозі допомогти здобувачам послідовно й ефективно розширювати словниковий запас в процесі вивченні іноземної мови, оскільки в її основу закладена послідовність і природність опанування лексичного матеріалу. Концепція «воронки», не зважаючи на свою простоту і зрозумілість, є широкою і абстрактною, тому в її рамках можна використовувати різноманітні методи, форми, засоби роботи з лексикою.

Список використаних джерел

1. Hill A. C. The Effectiveness of Mnemonic Devices for ESL Vocabulary Retention. *English Language Teaching.* 2022. Vol. 15, No. 4; 2022 ISSN 1916-4742, E-ISSN 1916-4750.
2. Mathison L. Balancing Direction and Independence in Second Language Vocabulary Learning. *A Gesture Pilot Study*. Hispania, 2017. 100 (2). P. 289–301.
3. Muntuuntu M., Gereuw B., Sanger M. The use of song to increase students' vocabulary at Seventh grade of SMP Negeri 1 SIAU Timur Selatan. *JoTELL Journal of Teaching English, Linguistics, and Literature published by English Education Department Faculty of Languages and Arts.* Universitas Negeri Manado, 2022. Vol. 1 No. 1. P. 144–156.
4. Praveen Sam D, Shalini R. Psychological Impact Of Integrating Vocabulary Based Retention Strategies For Teaching Vocabulary In The Esl Classroom. *Journal of Positive School Psychology.* 2022. Vol. 6, No. 6. P. 9091–9108.